

Stageonderzoek van Anne-Joëlle Derksen over beleving en bescherming van bruinvissen in de Oosterschelde

Beleving met bruinvissen

Nederland staat misschien nog niet zo bekend om zijn walvisachtigen, toch bieden verschillende wateren in ons land betrouwbare mogelijkheden om het hele jaar door walvisachtigen (de verzamelnaam voor walvissen, dolfijnen en bruinvissen) te zien. Zo ook Nationaal Park Oosterschelde. Het nationale park is een interessant gebied omdat de bruinvis sinds het jaar 2000 terug is van weggeweest. Ook bevinden de beste hotspots voor belevingen en interacties met bruinvissen in Nederland zich in Nationaal Park Oosterschelde. Met "beleving" wordt het zien en horen van bruinvissen bedoeld. "Interactie" wil zeggen dat toeristen bruinvissen met rust laten om zo hun natuurlijke gedrag te bevorderen.

Onderzoeksvraag

Stichting Rugvin heeft als doel bruinvissen en hun leefgebied te beschermen. Hiervoor doet Rugvin onderzoek naar onder meer soortendiversiteit en gedrag. De bevindingen worden gedeeld met het Nederlandse publiek. Hierin spelen Rugvin's educatieve middelen een centrale rol. Aangezien het bekijken van bruinvissen steeds geliefder wordt onder toeristen, kan bescherming van bruinvissen alleen worden bereikt als ook rekening wordt gehouden met hun wensen en behoeften. Hieruit volgt de onderzoeksvraag:

“Wat kan Rugvin in haar interpretatieve producten opnemen om bij toeristen interpretaties te ontklokken in de vorm van acties om bruinvissen te beschermen?”

Interpretatieve producten

Om het antwoord op de onderzoeksvraag te ontrafelen heeft Anne-Joëlle Derksen een duik genomen in vier van Rugvin's interpretatieve producten, namelijk de folder en webpagina over “de Zeeuwse Walvis”, Studio Bruinvis, en de webpagina over Studio Bruinvis. Daarnaast heeft Anne-Joëlle een literatuurstudie, een online vragenlijst, interviews, informele gesprekken, en observaties gebruikt om gegevens te verzamelen voor haar onderzoek.

Respondenten

De nadruk ligt in het onderzoek op Studio Bruinvis in Zierikzee, omdat dit de beste en meest toegankelijke bruinvis hotspot in de Oosterschelde is. Bovendien kunnen toeristen bij Studio Bruinvis niet alleen bruinvissen zien, maar ook live naar hun onderwatergeluiden luisteren. Ook is Studio Bruinvis de enige hotspot waar álle interpretatieve producten tegelijkertijd kunnen worden gebruikt. Maar wat heeft Anne-Joëlle Derksen precies ontdekt en wat is haar advies voor Rugvin?

In het algemeen is bovenwater gekomen dat de meeste toeristen:

- Nederlands, Duits en Frans spreken
- Naar een bruinvis hotspot komen met hun partner, familie of alleen
- Het zien en horen van bruinvissen als leuk en bijzonder ervaren
- Voor het eerst interacties en belevingen met bruinvissen hebben als ze bij een hotspot zijn
- Studio Bruinvis bezoeken op en dag dat het droog is en tussen 12:00 en 15:00 uur

Het advies

1. *Publiceer alle interpretatieve producten in het Nederlands, Duits en Frans*
Dit zijn de talen die de meeste toeristen spreken
2. *Faciliteer een fysiek informatiepunt in de stadsboerderij in Zierikzee, borden met informatie over bruinvissen bij elke hotspot, routeborden en informatieavonden*
3. *Pas de selectie van de bruinvis hotspots aan*
De meest geschikte hotspots zijn: het havenhoofd van Zierikzee (Studio Bruinvis), de Plompe Toren, het fietspad tussen Studio Bruinvis en de Plompe Toren, het duikbril-uitkijkpunt in Wemeldinge, restaurants 't Oliegeultje en De Heerenkeet, het natuurgebied Schelphoek, Goese Sas, de haven van Kats, het fietspad tussen Roompot Marina / Oesterput en Colijnsplaat, en nabij Gorishoek, Sint-Maartensdijk
4. *Promoot bruinvis safari's en het fotograferen van de rugvinnen van bruinvissen meer*
Dit zijn de manieren waarop de meeste toeristen willen bijdragen aan bescherming van bruinvissen

5. *Leg uit hoe Rugvin op duurzame wijze onderzoek doet*
6. *Focus op de volledige ervaring en tips om wild te spotten*

Toeristen komen naar Nationaal Park Oosterschelde voor de volledige ervaring. Ze willen Rugvin's interpretatieve producten ook graag gebruiken om te ontdekken welke andere dingen ze in het nationale park kunnen zien en doen. Verder zijn toeristen ook geïnteresseerd in interacties en belevingen met zeehonden. Het is daarnaast belangrijk om in meer detail uit te leggen hoe toeristen de uiterlijke kenmerken en het geluid van bruinvissen en zeehonden kunnen herkennen. Dit omvat ook een link naar een getijdetabel en kennis vanuit Rugvin over wanneer bij welke hotspot de kans het grootste is om bruinvissen te zien en / of horen
7. *Upgrade de folder over "de Zeeuwse Walvis"*

Het gaat hierbij om: een afbeelding van een bruinvis in zijn geheel, dingen die je als individu kunt doen om bruinvissen te beschermen, de relatie tussen bruinvisbescherming en actualiteiten, informatie over boottochten en overbevissing, de URL's van de QR-codes voor de webpagina's over "de Zeeuwse Walvis", een stripverhaal, en een formaat dat gemakkelijk meegenomen kan worden tijdens een fiets- of wandeltocht (bijvoorbeeld A5 of een pocketversie)
8. *Upgrade de webpagina over "de Zeeuwse Walvis"*

Hierbij gaat het om: een video van duikende en ademhalende bruinvissen, de geschiedenis van de Oosterschelde en de Zeeuwse Strijd tegen het water, een kritische analyse van het munitiedepot in Zierikzee waarbij speciale aandacht wordt geschonken aan veiligheid, een digitale versie voor offline gebruik (zoals een Applicatie) die tevens een kaart en routebeschrijving bevat, meer pictogrammen, een tekst-naar-spraak functie, en een soundscape
9. *Upgrade Studio Bruinvis*

Door meer informatie te verschaffen over het aantal bruinvissen dat in de Oosterschelde zwemmen, de grootte van bruinvissen ten opzichte van andere dieren, de afstand tussen de informatiezuil en gele boei, de tijd die bruinvissen onderwater zwemmen, en wanneer de Schelpenbult het beste te zien is. Verder is het waardevol om een uitknop toe te voegen, evenals een knop waar toeristen op kunnen drukken om te luisteren naar voorbeelden van geluiden die bruinvissen zowel boven- als onderwater maken. Om de toegankelijkheid van Studio Bruinvis te vergroten wordt geadviseerd om teksten in Brilleschrift, meer pictogrammen, en een lamp die oplicht als bruinvissen in de buurt van de gele boei zwemmen toe te voegen
10. *Upgrade de webpagina over Studio Bruinvis*

Door uit te leggen waarom Studio Bruinvis een studio is, en meer fragmenten aan te bieden van geluiden die bij een bruinvis hotspot zoals Studio Bruinvis te horen zijn (dit heet ook wel een soundscape). Voorbeelden van zulke geluiden zijn golven, vogels, boten, zeehonden.